

SSO

vikinger, deres togter dets følger

indholdsfortegnelse

indholdsfortegnelse	0
Abstract	1
Indledning	1
Redegørelse	2
Analyse	4
Vikingerne skaber deres navn	6
Den kulturelle gryde	7
Diskussion	9
Gammeldags vikinger	9
Den moderne version	10
Bevægelsen.	11
konklusion	12
litteraturliste	13

Abstract

In this assignment i will delve into the finer details of how vikings interacted with the surrounding world. I believe the cultural influences of the norse have been neglected in the ongoing discussion surrounding them. I will however not ignore completely the violence that the marauders brought upon monasteries and towns. All of it plays into the way that people have perceived the stereotypical viking through the ages, from the renaissance to the enlightenment to today's modern age interpretation . I will look into the direct sources that describe the violence, and why it cannot be trusted without a grain of salt. Afterwards I will proceed to try and describe the exact cultural exchange. I will take into account both the effects the vikings had on the christians, mainly westward of scandinavia. but also take into the account the ways christians influenced the vikings. At the very end I will examine popular culture's interpretation of the vikings. The norse peoples have seen an increase in popularity that has affected the way they are portrayed in popular culture.

Indledning

Vikingerne har altid betydet meget for os i nord, vi tager hornede hjelme på til fodboldkampe og værner gerne om det, som vores kulturarv, men ude i resten af verden er de blevet internationale superstjerner. Den stereotype viking står side om side med resten af verdens ikoniske karakterer, som fx pirater med papegøjer på skuldrene eller en egyptisk farø i en sakofag. Men det som folk i omverdenen tænker på, når de hører viking er for det meste en krigerisk søfarende voldsmand der lever for at kæmpe, har horn på sin hjelm og kommer nok fra en ø i et område nær Skotland.

Ud over at modbevise nogle af disse myter, vil jeg betragte og redegøre fra de togter som er nævnt i kilderne, med udgangspunkt i den angelsaksiske krønike, som jeg anser for at være en af hovedkilderne.¹ Ligesom der er meget at vide, er der meget vi ikke kan formå at vide. Jeg vil komme ind på, hvorfra folk får forkert information fra, og hvorfor der er en overflod af misinformation omkring emnet. Det vil jeg gøre ved at forholde mig kildekritisk til de historiske kilder vi har fra perioden, men jeg vil også inddrage bøger som er skrevet om emnet, for at få et bredere perspektiv.

Herefter vil jeg analysere, hvordan vikingerne egentlig opførte sig i kontakt med omverdenen, og se på nogle af de konsekvenser de har haft kulturelt, både for vikingerne og de kristne. Jeg er velvidende om, at mange interesserer sig for vikinger på grund af den karakteristiske vold de påførte andre folkefærd, men jeg mener at der er lige så meget, hvis ikke mere at gå ind i, hvad angår deres kulturelle påvirkninger, og at deres interaktion med det katolske Europa er helt unikt for verdenshistorien. Ud over den viden jeg kan opsamle fra historiske kilder og bøger om emnet, vil jeg inddrage information fra internettet, det er nødvendigt da jeg også ville komme ind på populærkulturens repræsentation af mit emne, nemlig kulturmødet mellem vikingerne og andre folkefærd, hovedsageligt vest for Skandinavien.

Jeg har med vilje undgået at inkludere de islandske sagaer. da jeg personlig mener at de ikke er grundet nok i historiske hændelser til at blive brugt i en præcis historisk kontekst. De er skrevet hundrede år efter hændelserne de er baseret på, og er brugt mere som underholdning end til historisk brug.² Jeg har også med intention valgt at bruge ordet viking, løst om det folk som kom fra Skandinavien fra årene omkring 800-1100. Da definitionen og oprindelsen af ordet stadig er omdiskuteret.³

Til sidst har jeg i min diskussion benyttet mig af populærkultur som er mig mest velkendt. Da det kan være svært at få et oprigtigt indtryk af færdigt materiale i tekst, har jeg inkluderet trailers så man kan få et indtryk. Derefter vil jeg efter bedste evne beskrive hvordan jeg mener det repræsenterer populærkulturen og hvordan kulturmødet fortolkes af dem der producere materialet.

Redegørelse

¹ Danmarkshistorien.dk, 2017a

² Christiansen, 2006 s. 168.

³ Hjalmar & Vike, 2014 s. 18-19

Det vi kalder vikingetiden, forbinder historikere traditionelt med de togter som blev foretaget mod nutidens England, Skotland og Irland m.m.. Af nordiske hedninge fra de geografiske Danmark, Norge og Sverige. I denne kontekst er angrebet på Lindisfarne anset som at være begyndelsen på det hele.⁴ Det skal dog bemærkes, at vikingerne ikke startede i vesten, men i de baltiske have, hvor de plyndrede længe før angrebet på Lindisfarne.⁵

I den angelsaksiske krønike beskrives det således: "Hedninger hærgede Guds Kirke paa Øen Lindisfarne, hvor de anrettede Ødelæggelser ved Plyndren og Myrden"⁶. Uddraget snakker om året 793, hvor vikingerne for første gang skabte ramaskrig i den kristne verden. De overraskede angelsakserne, ved at komme fra havet via skibe. De plyndrede og stjal fra det ellers prestigefulde tempel og derefter forsvandt de med guld og formentlig trælle tilbage, til hvor end de kom fra, nok helvede, hvis man skal tro de kristne. Vikingernes togter kom i de følgende år på mode, de blev hyppigere og hyppigere. og der var ikke kun Northumbria, også Frankerriget og Irland stod for skud.⁷

Togterne som de står beskrevet i kilderne, hovedsageligt i den angelsaksiske Krønike, fortæller om uophørligt mord og synd, men det skal huskes, at det kun var de kristne som havde ord i den diskussion. På grund af vikingernes relative analfabetisme, har vi ikke nogle håndgribelige kilder over vikingernes opfattelse. Historien er altså ikke skrevet af sejrherren, men af offeret. Vi ved dog, at vikingerne var der, og at de sandsynligvis bragte vold med sig i form af våben fundet i England⁸.

Vikingernes præcise motivation til pludselig at sejle mod vest for at plyndre kristne templer er stadig uvis. Det kunne have været for rigdommen, æren eller fordi Englands kystforsvar var sløset, da man ikke troede at nogen ville angribe fra havet. Klostre som Lindisfarne var isolerede, ubeskyttede og fulde af værdifulde genstande, hvilket gjorde dem til oplagte mål.⁹

Vikingernes måde at føre uforudsigelige angreb på uforberedte landsbyer og klostre gav dem det ry de har i dag: som frygtindgydende volds mænd. Det var så overbevisende, at vikingerne senere hen var tilfredse med at få betalt danegæld, som var en form for betaling for fred og kunne betragtes som afpresning¹⁰. Denne afpresning stoppede dog ikke togterne fuldstændigt, de første togter havde været relativt små, hvor antallet af skibe i krønikerne blev beskrevet som værende nær 200. Sidstnævnte er dog et overdrevet estimat, da datidens munke havde en tendens til at overdrive faren mod landet. Det tal de fleste historikere er enige om er nok nær 20 til 35 skibe. Antallet af unge krigere som ofte tog på togter, kan variere lige så meget i proportionerne.¹¹

Togter rettet mod større klostre eller byer var ikke tilfældige. Vikingerne havde haft god tid til at udse sig de bedste mål i forvejen. Denne viden kunne de få fra handelsmænd eller fra erfaringer fra tidligere togter. Men den måde som vikingerne angreb på, kan godt have set ud som uorganiserede rasende mænd. Vikingerne brugte nemlig skrig og larm til at paralisere befolkningen. I den process

⁴ Skov, 2011a s. 11

⁵ Christiansen, 2006 s. 168.

⁶ Danmarkshistorien.dk, 2017a

⁷ Hjalmar & Vike, 2014 s. 69

⁸ Djupdræt, 2011. s. 138

⁹ Hjalmar & Vike, 2014 s. 69

¹⁰ Danmarkshistorien.dk, 2017a

¹¹ Hjalmar & Vike, 2014 s. 67

hvor vikingerne angriber byer og klostre tog de flere mennesker til fange, end de dræbte. Få mennesker betaler løsepenge for de døde, og de klarer sig dårligt på slavemarkedet.¹²

Størstedelen af den viden vi har om vikingetogterne, har vi fra munkene, der var på den uheldige side af togterne. Munkene i den kristne del af verden havde haft en litterær kultur, hvor de nedskrev hændelser regelmæssigt. De har dog skrevet med en vis subjektivitet, som er rettet mod vikingerne. Vikingerne har ikke bare været vantrø i munkenes øjne, men det også plyndret og brændt deres templer og klostre. På samme måde som vi ikke kan gøre os kloge på vikingernes motivation, kan vi ikke se det fra deres synsvinkel i forhold til togterne. Det er ikke fordi vikingerne ikke kunne stave og skrive, men fordi de valgte at skrive memorie i form af runestene, i stedet for konkrete hændelse¹³

Størstedelen af den arkæologiske viden vi har om tiden, tyder på at vikingerne ikke var så voldelige, nådesløse og brutale som krønikerne får dem til at se ud. Langt størstedelen af de runesten der er blevet fundet omtaler personer som er afdøde i hjemmet.¹⁴

Analyse

Togterne ledte i sidste ende til en form for invasion. I den angelsaksiske krønike står der, at der kom en stor hedensk hær til England.¹⁵ Men det angelsakserne beskrev som at være hære, var et begreb der kunne blive brugt om en gruppe på så lidt som 36 krigere.¹⁶ Men den styrke som overtog East Anglia må have været betydelig større. "Den store Hær" som den bliver beskrevet, er nok tættere på den

¹² Hjalmar & Vike, 2014 s. 70

¹³ Crawford, 1987 s. 2-3

¹⁴ Christiansen, 2006 s 168

¹⁵ Danmarkshistorien.dk, 2017a

¹⁶ Hjalmar & Vike, 2014 s. 69

gigantiske hord af hedenske krigere, som der før tid blev beskrevet i breve og krøniker. Den sejlede ikke bare væk, efter at have indsamlet et godt stykke rov, den slog lejr og ventede vinteren over, indtil den havde opnået sit mål, nemlig overtagelse af Engelsk land.¹⁷

Vikingerne have en stor indflydelse hvor end de sejlede hen, og det var mange steder. De var mestre over havene og i skibsbyggelsens kunst. Den indflydelse har selvfølgelig varietet, der er langt mellem invasion af England og graffiti i Konstantinopel.¹⁸ De har dog ikke sejlet rundt bare for sjov, men hovedsageligt for handel, og opdagelse til mere handel.¹⁹ Denne handel foregik både under gode og dårlige forhold mellem de forskellige regioners respektive ledere. Hedeby, for eksempel, burde måske hedde Hedninge by. Det var i hvert fald det, angelsakserne og germanerne kaldte den.²⁰

Det tyder altså på, at kristne godt kunne handle med hedninge, dog med en vis modvilje. Det er vidt kendt at religion betød meget for den enkelte tilbage i middelalderen, der stod i centrum for de kristnes verdensopfattelse, og dermed også deres kultur. Men tolerance lå ikke under de velansete kvaliteter. Vikingerne derimod, havde et relativt tolerant samfund, i hvert fald i forhold til kvinder.²¹ Omdiskuterede menneskeofringer som vi i fleste tilfælde ikke kan vide os sikre på,²² ville også have haft en forargende reaktion fra kristne såvel som muslimer.

Denne forskel har haft en afgørende faktor i det kulturmøde, der har været mellem folk fra Norden, og resten af verden. En af de vigtigste kilder vi har om dette kulturmøde, stammer fra en arabisk købmand som ankommer til Hedeby, og opdager at kvinder kan forlange skilsmisse, og børn bliver kastet i havet.²³ På trods af at dette er en vigtig førstehåndskilde, skal den dog behandles med en vis skepsis, da den jødiske købmand åbenlyst er ret subjektiv. Det er troværdigt at kvinder i Hedeby har haft retten til skilsmisse, men at tro, at børn bare bliver kastet i havet er lidt mere tvivlsomt.²⁴ Denne kilde belyser dog også lidt om asatroens tolerance, da der direkte bliver nævnt, at der er kristne som holder til i Slesvig er i daglig kontakt med, hvad der for dem er en hedens majoritet. Sådanne multireligiøse samfund foregik sjældent under kristne konger, som foretrak at konverterer deres befolkning til kristendommen. Hedninge var fjender.²⁵

De kristne havde ingen interesse i at dele verden med en anden religion. Kristendommen havde førhen taget kampen op mod de romerske pantheon og vundet, og i sidste ende vandt de over asatro på deres egen hjemmebane.²⁶

En af det mest konkrete tegn på kristendommen i skandinavien er Jellingestenen, hvorpå der står at "kong Harald vandt sig disse kumler efter Gorm, sin fader, og efter Thyre, sin moder, den Harald, som vandt sig hele Danmark og Norge og gjorde danerne kristne" Nu skal vi dog se fra vikingernes side, at der bør ses på stenene med en vis skepsis. Det kan vel godt passe, at Harald døber sig selv til den kristne gud, men resten af Danmark har ikke fulgt ham direkte ind i den opfattelse at

¹⁷ Danmarkshistorien.dk, 2017a

¹⁸ Madsen, 2011 s.95

¹⁹ Skov, 2011b s 13

²⁰ Christiansen, 2006 s. 69-71

²¹ Christiansen, 2006 s 17-18

²² Nationalmuseet. 2017

²³ Danmarkshistorien.dk. 2017b

²⁴ Christiansen, 2006 s. 17-18

²⁵ Christiansen, 2006 s. 259

²⁶ Christiansen, 2006 s. 259

kristendommen var den overlegne tro. Kors man har fundet på den tid portrætter Jesus med en krone på, og ikke en af torne.²⁷ Jesus skulle nemlig vises frem som en stærk gud, da det var noget som vikingerne respekterede. Især Thor skulle have været populær hos mænd i Danmark, så meget, at man gerne gik med Mjølner, Thors hammer, selv efter man blev døbt.²⁸ Der foregår altså en religiøs sammensmeltning i Danmark, mens befolkningen stykvis konvertere til kristendommen.

Hvis vi antager at Skandinavien levede i tolerante samfund, som ingen interesse havde i at konvertere andre²⁹, og de kristne og deres missionærer ikke gjorde det, kan udfaldet let beskrives med et citat fra Karl Popper *“Unlimited tolerance must lead to the disappearance of tolerance. If we extend unlimited tolerance even to those who are intolerant, if we are not prepared to defend a tolerant society... then the tolerant will be destroyed, and tolerance with them”*³⁰

Selvom Karl Popper nok ikke har haft vikinger i tankerne, da han skrev det, men citatet er ikke desto mindre relevant i denne kontekst. Vikingernes tolerance har arbejdet imod dem på længere sigt, da de har inviteret muligheden for konvertering. Det er nærmest paradoksalt, at vikingerne hærgede og bosatte sig i England, men det var de asatro der blev konverteret i deres eget hjemland.

Kristendommen har altså set asatro, og vikingernes form for samfund som en kulturel fjende, der burde forsvinde fra guds nådefulde ansigt. Men hvordan har vikingerne opfattet Angelsakserne, Frankerne og resten af verden? Det kan vi desværre kun gøre os ilde gæt om, da vikingerne ikke har nedskrevet deres opfattelse på samme måde, som de kristne gjorde. Det kunne let antages at vikingerne hadede andre folkefærd så meget, at de besluttede at brænde Lindisfarne til grunden, men så skulle man eksklusivt kun gå ud fra hvad vrede kristne på deres tid, har skrevet om dem.

Konklusionen er, at der ingen let måde er at se vikingernes syn på resten af verden, så det har nok været op til det enkelte individ, at forme deres mening om disse fremmede, der kun tilbød en gud.

Vikingerne skaber deres navn

Igennem alle de mange forskellige måder hvorpå vikinger interagerer med Vesteuropa, skabte de mange sproglige forandringer. Mange ord som bliver brugt i engelsk i dag, stammer fra oldnordisk sprog. Det samme gælder for stedord, som byer, veje og geografiske steder.

En interessant by som har sit navn indirekte fra oldnordisk, ligger i U.S.A. Navnligt New York. Før den engelske by York blev indtaget af vikinger fra Den Store Hær under Ivar Benløs, hed den nemlig Eoforwic,³¹ og endda før, under romernes kontrol som grundlagde den oprindelige by: Ebucarum.³² På oldnordisk hed den Jorvik, som minder mere om det vi kalder byen i dag, og blev i sidste ende forkortet til York.

²⁷ Asingh & Sørensen, 2011 s 43

²⁸ Christiansen, 2006 s.261

²⁹ Hjalmar & Vike, 2014 s.43

³⁰ Goodreads.com, 2017.

³¹ Djupdræt, 2011 s.134

³² Hjalmar & Vike, 2014 s.248

Vikingerne var også arkitekterne bag Irlands nuværende hovedstad, Dublin. I modsætning til York lagde vikingerne efter al sandsynlighed grundstene, de ændrede altså ikke bare navnet.³³

Begge disse byer blev permanente i modsætning til de midlertidige fæstninger vikingerne førhen havde brugt til, at forsvare sig igennem vinteren. Disse byer som vikingerne regerede, direkte eller indirekte voksede også i indflydelse, til det blev en slags magtcenter på den Irske ø, som ellers var i konstant opgør og konflikt.³⁴

I NordEngland, datidens Northumbria og East Anglia, som vikingerne havde erobret og kontrollerede over en længere periode. Eksempelvis York som var under vikingernes kontrol fra ca. 873-954.³⁵ I de områder har byers navne i stor grad endelsen *by* eller *thorp*. Det tyder på, at det ikke bare er vikingekonger som har regeret, men at bønder fra skandinavien også har migreret og bosat sig. De har skulle indfinde sig med den lokale befolkning, og siden England på det tidspunkt ikke har haft en forventet eller stærk national identitet, har de sproglige levn været nemme at ændre.

Vi bruger i dagligdagen mange låneord fra Engelsk, vi ser film, læser bøger og hører musik på engelsk og det har haft sin indflydelse. computer, essay, fuck. endda nice er inkorporeret i den danske ordbog som fremmedord. Men de Danske/oldnordiske ord som ligger i den engelske ordbog hører ikke længere under fremmedord. Ord som hund (hound) vindue (window) kage (cake) og mange, mange flere. Man har sandsynligvis skulle lære oldnordisk for at kunne forhandle med hedningerne, så oldnordisk har nok været et populært, og brugt sprog selv før vikingernes erobringer. Ikke bare i England, men også i Frankrig, Skotland og Rusland.³⁶

Den kulturelle gryde

I tilfælde hvor vikingebefolkningen ikke har kunne skabe en majoritet i befolkningsmasse, har der altså været en assimilation mellem kultur og sprog. Der har ikke været en fuldkommen udskiftning af befolkning og kultur, hvor man taler oldnordisk og tilbeder Odin over natten. Især er det vigtigt at huske, som nævnt før, at vikingerne ikke var interesseret i at konvertere andre folkefærd, hvor end de gik, ligesom de kristne havde for vane. Mytologien var aldrig organiseret, med et religiøst overhoved som kunde kalde til Korstog eller Jihad. Missionærer havde de heller ikke.³⁷ Et scenarie hvor de nordiske erobrere konvertere en etableret befolkning, er som at foreslå at Harry Potter bøgerne vandt over dansk kultur, da folk begyndte at læse dem, og gjorde dem engelske.

³³ Hjalmar & Vike, 2014 s 222-223

³⁴ Hjalmar & Vike, 2014 s 220

³⁵ Djupdræt, 2011 s.134

³⁶ Madsen, 2011 s. 94-96

³⁷ Crawford, 1987 s.195

Det står flere gange i den angelsaksiske krønike at danskerer erobrede, eller bliver givet dele af England. Efter visse tolkninger står der også, at de pløjede landet. Det ville angelsakserne nok ikke have tilladt, hvis det ikke havde været for vikingernes militære overmagt.³⁸ Ud fra kilden kan det være svært at vide præcist, om der er kommet folk fra norden som har bosat sig, eller om Danske konger bare har taget magten. Hvis førstnævnte er tilfældet har nordmændene nok bragt nogle ritualer med sig, som senere er blevet dømt af kirken og gjort forbudt. Det er dog ikke realistisk at tro at bønder med nordisk afstamning blev forvist efter at have forplantet sig i landet. De sproglige indflydelser som vi så på tidligere, er sandsynligvis det tydeligste resultat af denne sammensmeltning af kulturer.

Det skal dog ikke betyde, at en dansk konge alene, ikke kan have haft nogen indvirkning på bøndernes opførsel. Danske konger har istandsat det man senere kender som danelagen. Det var ikke en direkte nedskrevet lov, som gjaldt over et samlet vikinge kongerige, men mere et geografisk område, hvor skandinaviske konger, kongerigerne Jorvik og East Anglia fx havde magten. Det er her man finder en blanding mellem kulturer, hvor danskerne selvfølgelig praktiserende nogle af de skikke, som de havde kendt fra hjemlandet.³⁹ Den geografiske del af England kan med snæver præcision, ses over de områder hvis navn bære lighed med skandinaviske navne.⁴⁰ Danskerne har dog ikke haft direkte juridisk magt, da det ville være for vanskeligt at overholde, dog har området differentieret juridisk sig fra resten af England ved fx højere bødestraf.⁴¹

Nordisk mytologi var ikke nedskrevne før efter vikingetidens afslutning, og selv da var de nedskrevet af kristne som havde en vis negativ bias. De har ikke haft et præsteskab som stod for at vedholde religiøs doktrin. De har ikke bygget templer til at samle folket under Odin, Thor eller Frej.⁴²

Der har altså kun været historier, sagn og sagaer til at overbevise de mennesker som boede i de områder som vikingerne havde overtaget. Resultatet er, at i de områder som vikingerne har bosat i blandt andet England, har de haft en større sproglig effekt, som ikke lader sig ændre, men en begrænset religiøs effekt, da de ikke har haft interessen eller midlerne til at konvertere befolkningen. Det vil nok også sige, at folket som bosatte sig i England blev konverteret til kristendommen, men at de vedhold deres sproglige levn.

I Island derimod, havde det nordiske folk ingen problemer med at få den kulturelle overhånd. Der lader ikke til at have været nogen kristen eller inuit bosættelse før nordmændene ankom. Det skabte et isoleret politisk klima, som ikke var påvirket særlig meget af omverdenen, og den kristendom som endelig kom til Island, kom fra islændere der var konverteret i udlandet og derefter kommet hjem. De mennesker som kom til Island kom, hovedsageligt fra Skandinavien hvor søfarten var udviklet nok til at tage den lange rejse.⁴³

I århundrederne efter vikingetidens afslutning, blev der stadig berettet om deres møde med kristendommen og briterne, særligt i England. En typisk kilde ville fx. være John af Wallingfords Krønike.⁴⁴ Kilden beskriver indvandring fra Danmark og et kulturmøde, der ender i grov blodsudgydelse. I kilden lægges der meget vægt på forskellen mellem de to sammenstødende kulturer. Kilder som denne har været afgørende i Englands erindringshistorie efterfølgende vikingetiden. Hvor

³⁸ Danmarkshistorien.dk, 2017a

³⁹ Danmarkshistorien.dk, 2017e

⁴⁰ Madsen, 2011. s.97

⁴¹ Danmarkshistorien.dk, 2017e

⁴² Crawford, 1987 s.195

⁴³ Hjalmar & Vike, 2014 s. 218-219

⁴⁴ Danmarkshistorien.dk, 2017c

vikingerne er klart et syndigt folkefærd. Kilden har i perioden mellem 1220 og romantikken nok været opfattet som sandfærdig, men i dag ser vi på den som at have svag kilde troværdighed. Den er for det første skrevet godt 200 år efter vikingetidens afslutning, en tid som den hævder at beskrive. Ud over det, er den skrevet med en intention om at fjendtlig gøre vikingerne og deres hedenske tro. Det er dog et glimrende eksempel på, hvordan man i eftertiden gerne vil fremstille et kapitel i en nations historie.

Den version af vikingetiden, som blev afbilledet i århundrederne efter år 1200 var konstant negativ, en vane som ikke blev brudt før romantikken, hvor de berømte vikingehorn blev opfundet.⁴⁵ Selv de lande som vikingerne stammede fra, havde ikke lyst til at associeres med hedenske trosretninger og den kultur der fulgte med. Det er først omkring moderne tid, at reel kildekritik og grundig arkæologi er blevet brugt om vikingetiden.⁴⁶ Dette nye, mere nuancerede syn på perioden har fundet vej ind i populærkulturen, som vi nu skal se nærmere på.

Diskussion

Gammeldags vikinger

Det man plejede at forbinde vikingerne med, i populærkultur, var volds mænd og mordere der plejede at sejle rundt, bare for brænde kirker og voldtage. Det var måske set som bare at være deres natur, resultatet af en voldelig religion, der forbandt sådanne handlinger med hæder og ære. Det kulturmøde man kan have talt om, at være i befolkningens erindringer, var måske mere genetisk, etniske afkom efter nordmænd og deres voldtægt, som ikke er bakket op af kilder.⁴⁷

Et godt eksempel for denne version af vikingerne, kommer fra the muppets der beskriver dem således "Whose savage brutality earned them the reputation: the worst human beings in human history"⁴⁸

Vi ved da også, at det ikke er helt fortjent. Vikingerne handlede med andre folkefærd og rejste vidt omkring i Nordhavet, de plyndrede sandt nok klostre og byer, men eksperter vidste allerede tilbage da muppets grise fjollede rundt på scenen, at det ikke var den hele sandhed.⁴⁹ In the Navy sangen er fx fra 1979,⁵⁰ men det er ikke så længe siden, at man ikke har vidst hvordan man forholder sig kritisk til kilder. Skaberne af the muppets har nok haft en ide om vikingerne i hovedet og gået ud fra det. Det er næppe en historisk korrekt metode, men det har ikke stoppet dem fordi de vidste at deres publikum

⁴⁵ Danmarkshistorien.dk 2017d

⁴⁶ Christiansen, 2006 s. 301

⁴⁷ Hjalmar & Vike, 2014 s. 34

⁴⁸ youtube.com, 2008a minuttal 0:03-0:10

⁴⁹ Hjalmar & Vike, 2014 s. 14

⁵⁰ Muppet Wiki, 2014

bare ville have et godt grin og underholdning, som nu også er meningen med populærkultur. Men hvad nu hvis underholdning kræver historisk korrekthed?

Den moderne version

De nye look for vikinger bære måske stadig et gran af vold og utilgivelige handlinger, men visse nye film, serier og videospil, lægger mere vægt på historisk korrekthed. Interessenter har længe vidst, at der var meget bag vikingetiden, der ikke var let at vide, og at historiske kilder har været ensidige. Men det bliver nu inddraget når en diskussion bliver påbegyndt, eller et manuskript til en serie bliver skrevet.

Den kørende series *Vikings* har med intention langt en del vægt på historiske fakta. "*Vikings er en tv-serie, et drama, ikke en dokumentarfilm, men jeg vil gerne tro, at alt, hvad jeg laver, vokser ud af research, at historierne er baseret på historiske fakta*" Siger Michael Hirst, forfatter bag Vikings serien.⁵¹ Serien bygger vikingernes historie op fra deres eget perspektiv, og selvom den inkluderer dele af volden, som fandt sted mellem angel sakserne og vikingerne, afviger den ikke fra at udforske det kulturmøde, der har været mellem asatro og de kristne. Man kan dog tale om, at det stadig er lidt overdrevet. Plyndringstogterne var ikke starten på interaktion mellem de to kulturer, da handel havde forløbet en god tid før angrebene.⁵²

Ikke desto mindre er der taget et langt skridt fremad, for at popularisere den mere nuancerede version af vikingerne. I serien er hovedpersonen, Ragnar Lothbrok, en mand der gør sig vigtige overvejelser, har motivation til sine handlinger og serien præsenteres mere som en dramaserie, end den aktion serie man måske havde forventet. Kulturmødet går efter forfatternes egen opfattelse dybere en volden, som også må have foregået. Serien er på ingen måde sky for at vise en blodig konflikt. Men det kulturmøde der har været når vikinger tog kristne trælle med hjem til Skandinavien har også vækket overvejelser og eftertanke, både hos munk og kriger.⁵³

'Vikings' kan nuancere populærkulturens billede af vikingerne, som hærgende og plyndrende barbarer" Siger Michael Hirst, der tydeliggør hans intention, og måske hans forventning til fremtidige interpolationer af kulturmødet i populærkultur. Den trend er han ikke alene om at fremstille. På samme måde som folk forventer at film i dag er præget af realisme, forventer man også at en serie, som er baseret i en historisk periode, viser tegn af historisk research.

Fuldstændig i kontrast til den forventning er det nyeste videospil *For Honor*.⁵⁴ I denne korte trailer bliver der fra vikingens side på ingen måde spurgt ind til de kulturer han møder: Samurai og ridder. Uden så meget som et ord, bryder de ud i kamp over et lille vandløb. Her er menneskene reduceret til at være kriger først, hvor menneskeligheden er lagt på hylden. Det er ikke langt fra det legendariske spørgsmål: hvem ville vinde i en kamp mellem en samurai, en ridder og en viking? Eller ninja mod pirat? eller min far kan slå din far.

⁵¹ Information.dk. 2013.

⁵² Hjalmar & Vike, 2014 s. 14

⁵³ Information.dk. 2013.

⁵⁴ Youtube.com. 2016 minuttal 1:05-2:13

Videospillet foregår rigtigt nok i en opdigtet verden så de tre krigere kunne mødes, men samme kan man også sige om visse hændelser i Vikings serien, hvor der er blevet taget creative friheder for at vedvare spændingen i serien.⁵⁵ Der skal ikke herske tvivl om at Vikings serien er klart mere historie nær, og er mere realistisk på stort set alle punkter man kan forestille sig, men Videospillet er stadig hvad jeg vil betragte, som værende inde under populærkultur.

Så kunne man måske konkludere at videospil og film generelt portrætter, den historiske fase med forskellige mål og derfor forskellige resultater. At serie og film har bevæget sig videre til at håndtere det mere historisk, fordi det er det folk forventer af film, mens det man forventer af videospil er den meningsløse voldsudgydelse. Men her går man igen ind i en mur. På samme måde som der er videospil der viser vikingerne i deres voldeligste, er der spil som gør det modsatte. Crusader Kings 2 fx. er et spil som ligger ekstrem høj vægt i den historiske research som spillet er bygget op omkring.⁵⁶ I det kan man også spille som en asatro nordmand, hvor man har forsøgt at inkorporere vikingernes kultur ind i hvordan spilmekanikken fungerer, ved blandt andet at gøre det muligt at gå på togter i spillet.⁵⁷ Et strategispil er måske det sidste sted, man forventer at møde vikinger, men her finder man dem interagerende med andre kulturer i Europa.

Bevægelsen.

Det er altså svært med ord at beskrive populærkulturens interpolation af vikingernes kulturmøde med resten af verden, da populærkultur i dag er så splittet med dets fokus, hvor forskellige version af historien bliver belyst alt efter behovet fra det media vikingerne bliver brugt i. Den usikkerhed der ligger i perioden skaber albuerum for producenter til at have kreativ frihed. Har man lyst til at skabe en actionfilm med vikingerne, kunne man det nok godt, og som man har bevist med Vikings, kan man også skabe en dramaserie. Den historiske korrekthed kan måske variere, men det tyder ikke på at have relevans for produktets popularitet, som er det der efter min mening definerer populærkultur. Kvantiteten af produkter som bliver produceret med et bestemt perspektiv, kan være irrelevant hvis det ikke fanger massernes opmærksomhed.

Hvad man kan sige med sikkerhed er, at masserne i dag stiller sig tilfreds med film der er mere grundet i historiske fakta, end hvad der ellers førhen har været normen. Interessen for historie vil jeg mene er vokset.

Min mor sagde til mig for ikke så lang tid siden “man kan fodre svin med folk der kan historie nu om dage” Og jeg er begyndt at dele hendes synspunkt. Det er ikke længere en lille gruppe nørdere som sidder og læser historie bøger, fra at tage et direkte citat fra populær youtuber John Green “loving mjølner, is like, cool”⁵⁸ Historiske facts, og fiktion baseret derpå, har bevæget sig ind i det populære domæne, eller som det bliver brugt i daglig tale, popkultur.

Spørgsmålet for mig er lidt; hvad der kom først: Filmen eller fanen. Er den nye, mere historiske korrekte, portrættering af fx. vikinger et resultat af, at det er det folk ønsker i media, eller er film

⁵⁵ Information.dk. 2013.

⁵⁶ Youtube.com. 2011.

⁵⁷ Youtube.com. 2013

⁵⁸ Youtube.com. 2015. 0:28-0:31

direktører og deres valg det, der diktere folks interesser i moderne tid. Lige så vigtigt er det, at gøre sig bevidst om hvad præcist det er de præsenterer for os. Og de viser sig jo at variere, men bestemt inden for den sidste tid, har man givet tage sig tid til at skabe mere, historie faste version. Vikingerne som sejlede verdenshavene, handlede og førte landbrug er kendsgerninger som den moderne medie consumer i dag, for det meste er bevidst om. Selv hvis folk ikke er helt så bevidste, så vil jeg argumentere for, at vi er mere historieinteresserede end vi har været førhen. Der er sikkert folk som ser vikings serien fordi den er grundet i historiske fakta, på samme tid er den interessant nok til at man kunne se den, uden overhovedet at vide, at Ragnar Lothbrok er en karakter fra en virkelig saga.⁵⁹

konklusion

Man skal igen huske, at langt størstedelen af den viden vi har om perioden, kommer i Englands tilfælde fra krøniker med svag kilde troværdighed. Vi ved med sikkerhed, at meget af det som munkene skrev om vikingerne, har været det pure opspind. Man kan dog konkludere at nordiske sørøvere har sejlet langt for at nå til England, Skotland, Irland m.m.. Der har de stjålet guld fra de isolerede klostre, eller andre bosættelser som ikke var i stand til på nogen måde at forsvare sig selv. Den effektive måde hvori de udførte togterne, og det faktum at de var hedenske i munkenes øjne, fik forfatterne af de kilder vi læser i dag, til at skrive dem op til nærmest dæmonisk status. Det har dog kun gjort vikingerne den tjeneste, at de kunne bruge deres ry til at kræve løsepenge for ikke at angribe. Vikingernes motivation til togter, kan med sikkerhed siges ikke at være volden, men nærmere rigdomme, som kunne opnås med vold, eller i ideelle tilfælde afpresning. Det ved vi delvist fra kilder som er skrevet efter hændelserne, men sandheden som stadig er utilregnelig skal findes med kildekritik.

Kulturmødet mellem vikingerne og andre kulturer variere fra sted til sted, men stort set alle de omtalte steder har man mødtes med en fremmed religion, der mere eller mindre har defineret kulturen. Plyndringstogter var heller ikke starten på dette møde, men har under alle omstændigheder forværret forholdet. I England har man haft en assimilation, hvor dele af vikingernes sprog for eksempel har slået rod, mens deres religion aldrig fik fodfæste. Det på trods af, at vikingerne har ejet store dele af landet fx. York og East Anglia. Der var ingen religiøse institutioner fra vikingernes side, der kunne have stået for konvertering, hvorimod de kristne havde en etableret religiøs base. Vi kan ikke vide med sikkerhed, hvordan folk har behandlet hinanden, men vi ved, at en hedensk befolkningsgruppe har indvandret og besat landet, der traditionelt var set som kristent. Folket fra skandinavien har haft en relativ tolerant tilgang til blandt andet religion, og har da ikke haft svært ved at integrere sig. Det har dog gjort det nemmere at konvertere dem i deres eget hjemland.

⁵⁹ Christiansen, 2006 s. 238

Der er ingen konklusiv måde, at vurdere hvordan populærkulturen fremstiller dette kulturmøde. Der er stadig mange forskellige versioner fra populære media, og populærkulturen er ikke en samlet enhed. Man kan stadig finde vikinger der bliver præsenteret som vold ved første blik, men der er også serier, film og videospil som tager den modsatte tilgang, som laver research for at præsentere mere historie nært materiale. Der kan dog være tale om, at man er begyndt at gå mere historisk til værks over længere tid, og at man førhen kun har set den voldelige plyndrende viking i datidens medier.

literaturliste

Asingh, Pauline & Sørensen, Ginna Marie. (2011). "Biskop Reginbrand", i Moesgård & Hans Skov & Jeanette Varberg (red.), *Aros og vikingernes verden: Syv Vikingers fortællinger af rejseberetninger fra Aros*, Gylding: Narayana Press, s. 41-45.

Christiansen, Eric. (2006). *The Norsemen in the Viking Age*, Oxford: Blackwell Publishing.

Crawford, Barbara E. (1987). *Scandinavian Scotland: (Studies in the Early History of Britain)*. Great Britain: Leicester University Press.

Danmarkshistorien.dk. (2017a, 13. Februar). *Den angelsaksiske Krønike*. set 17/2 2017
<http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/den-angelsaksiske-kroenike-787-954/>

Danmarkshistorien.dk. (2017b, 13. Februar). *En arabisk købmands beretning om Hedeby*. set 17/2 2017
<http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/en-arabisk-koebmands-beretning-om-hedeby/>

Danmarkshistorien.dk. (2017c, 13. Februar). *John af Wallingfords Krønike*. set 17/2 2017
http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/john-af-wallingfords-kroenike/?no_cache=1&cHash=ea5bfbfd12d20979c79ccba35f3fda4

Danmarkshistorien.dk. (2017d, 13. Februar). *Myte: Havde vikingernes hjelme horn?* set 17/2 2017
http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/myte-havde-vikingernes-hjelme-horn/?no_cache=1

Danmarkshistorien.dk. (2017e, 13. Februar). *Danelagen*. set 17/2 2017
http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/danelagen/?no_cache=1&cHash=ee017f31e346f19b2ea3245e4f0cd267

Djupdræt, Martin Brandt. (2011). "York og England i vikingetiden", i Moesgård & Hans Skov & Jeanette Varberg (red.), *Aros og vikingernes verden: Syv Vikings fortællinger of rejseberetninger fra Aros*, Gylling: Narayana Press, s. 133-141.

Djupdræt, 2011. s. 133-141

Goodreads.com. (2017). *Karl R. Popper > Quotes > Quotable Quote*. set 17/2 2017
<http://www.goodreads.com/quotes/25998-the-so-called-paradox-of-freedom-is-the-argument-that-freedom>

Hjardar, Kim & Vike, Vegard (2011). *Vikinger i Krig*, Aarhus: Turbine.

Information.dk. (2013, 7. Marts). *Vikingerne Kommer!*. Set 18/02, 2017
<https://www.information.dk/kultur/2013/03/vikingerne-kommer>

Madsen, Benedikte Skaarup. (2011). "Sproglige spor efter vikingerne", i Moesgård & Hans Skov & Jeanette Varberg (red.), *Aros og vikingernes verden: Syv Vikings fortællinger of rejseberetninger fra Aros*, Gylling: Narayana Press, s. 94-97

Muppet Wiki (2014, 7. Juni). *In The Navy*. Set 18/2 2017:
http://muppet.wikia.com/wiki/In_the_Navy?oldid=751826

Nationalmuseet. (2017). *Menneskeofringer*. set 16/2 2017
<http://natmus.dk/historisk-viden/danmark/oldtid-indtil-aar-1050/vikingetiden-800-1050/tro-og-magi-doed-og-ritual/menneskeofringer/>

Skov, Hans. (2011a). "Vikingetiden", i Moesgård & Hans Skov & Jeanette Varberg (red.), *Aros og vikingernes verden: Syv Vikings fortællinger of rejseberetninger fra Aros*, Gylling: Narayana Press, s. 11-12

Skov, Hans. (2011a). "Hvem var vikingerne", i Moesgård & Hans Skov & Jeanette Varberg (red.), *Aros og vikingernes verden: Syv Vikings fortællinger of rejseberetninger fra Aros*, Gylling: Narayana Press, s. 13-16

Youtube.com. (2015, 4. Februar) *The Vikings! - Crash Course World History 224*. Set 18/2 217
<https://www.youtube.com/watch?v=Wc5zUK2MKNY&t=32s>

Youtube.com. (2012, 27. Januar). *Crusader Kings II: Developer Interview - PdxCon 2012* set 18/2, 2017
https://www.youtube.com/watch?v=H7z_MhpfNkk

Youtube.com (2013, 24. April). *Crusader Kings II: The Old Gods Gameplay trailer*. Set 18/2, 2017
<https://www.youtube.com/watch?v=vYxB1O-XGk0>

Youtube.com. (2016, 13. Juni). *FOR HONOR - Cinematic Story Trailer (E3 2016)*. set 18/2 2017
<https://www.youtube.com/watch?v=g6GGoTxvGzk>

Youtube.com. (2008a, 7. September) .*The Muppet Show - In the Navy*. set 17/2, 2017
https://www.youtube.com/watch?v=MTwq1_9VH68